

4. Promovarea sănătății și dezvoltarea adolescenților. Ghid pentru persoanele resursă din comunitate. Coord. Leșco G. UNICEF. Chișinău, 2012. 148 p.
5. Russell D. Sexual Exploitation: Rape, Child Sexual Abuse, and Workplace Harassment. Beverly Hills, Sage Publications, 1984, pp. 229-230.
6. Starica C., Chiriac J., Miron E-V. Ghidul educației sexuale pentru părinții care au copii între 3-18 ani. Copyright c Intuitext, 2010
7. Țocu (Anghel) R. Perspectiva diagnostică (argumente și contraargumente) asupra tulburării identității de gen la vârsta copilăriei și adolescenței. În: Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială, 2009, nr. 3 (16), pp. 75-78.
8. Исаев Д. Н., Каган В. Е. Половое воспитание детей: Медико-психологические аспекты. Ленинград: Медицина, 1988. 162 с.
9. Макаренко А.С. О воспитании. М.: Политиздат, 1990. 415 с.
10. Подопригорова Н. В. Современные модели полового воспитания в семье и школе: эмпирическое исследование. <https://scienceforum.ru>article>
11. Сухомлинский В.А. Избранные произведения: В 5 т. Киев: Рад. Школа, 1980, Т. 3. 719 с.
12. <https://rm.coe.int/kiko-si-mana-insert-ro/16 80950b32>

CHILDREN'S RIGHT AND THE NEED TO KNOW THEM **DREPTURILE COPILULUI ȘI NECESITATEA CUNOAȘTERII ACESTORA**

Efrosinia HAHEU-MUNTEANU,
dr., conf. univ., UPS „I. Creangă”
Anișoara BURCĂ,
prof. inv. preșcolar, doctorandă UPS „I. Creangă”

CZU: 341.231.14-053.2

Summary: Children are complete personalities who must be treated with respect and whose opinions must be taken into account, their participation in decisions that directly concern them being fundamental. The rights of the child include universal standards, applicable to all children of the world, without any discrimination. They guarantee both dignity and human identity (individual and collective) and thus give purpose and value to existence. They guarantee the physical integrity of the person and the human security of all peoples. Knowing and respecting the rights of the child is a necessity to comply with social norms and rules. It is very important that everyone knows these rights, because violating them would mean breaking the law.

Rezumat: Copiii sunt personalități complete care trebuie tratate cu respect și ale căror opinii trebuie luate în considerare, participarea lor la decizii care îi privesc în mod direct fiind fundamentală. Drepturile copilului cuprind standarde universale, aplicabile tuturor copiilor lumii, fără niciun fel de discriminare. Ele garantează atât demnitatea cât și identitatea umană (individuală și colectivă) și astfel dau scop și valoare existenței. Ele garantează integritatea fizică a persoanei și securitatea umană a tuturor popoarelor. Cunoașterea și respectarea drepturilor copilului este o necesitate pentru a ne conforma normelor și regulilor sociale. Este foarte important ca toată lumea să cunoască aceste drepturi, deoarece încălcarea acestora ar însemna nerespectarea legii.

Key words: child, rights of the child, Convention on the Rights of the Child, knowledge of the rights of the child

Cuvinte-cheie: copil, drepturile copilului, Convenția privind Drepturile Copilului, cunoașterea drepturilor copilului

Recunoașterea copilului ca ființă umană cu drepturi depline, pentru care adulții au obligații corelative, începe să devină realitate în secolul XX. Doctorul Janusz Korczak (1878-1942), pedagog, pediatru și scriitor, supranumit „*marele prieten*” al copiilor, a regândit educația și statutul lor, considerând că aceștia nu sunt persoane în devenire, ci personalități complete care trebuie tratate cu respect și ale căror opinii trebuie luate în considerare, participarea lor la decizii care îi privesc în mod direct fiind fundamental [3].

Eglantyne Jebb a conceput și a promovat adoptarea, în 1924, de către Liga Națiunilor (astăzi, Organizația Națiunilor Unite) a **Declarației Drepturilor Copilului**, primul document internațional prin care comunitatea internațională a afirmat urgența protecției copiilor împotriva abuzurilor și neglijenței, cerând statelor membre să-și asume responsabilitatea și să aloce resurse în acest sens. Această Declarație, alături de forma sa extinsă din 1959, reprezintă sursele de inspirație folosite la redactarea Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului din 1989.

În trecut, drepturile copilului au fost abordate în mod fragmentar în UE. Legislația avea ca scop principal reglementarea aspectelor unor inițiative economice și politice mai vaste care afectau în mod specific copiii, de exemplu în domeniul protecției consumatorului și al liberei circulații a persoanelor. Însă în ultima perioadă, drepturile copilului au fost abordate ca parte a unei agende UE mai coordonate, pe baza a trei etape majore [1].:

- introducerea *Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*;
- intrarea în vigoare a *Tratatului de la Lisabona* în decembrie 2009;
- adoptarea *Comunicării Comisiei Europene cu privire la locul special al copiilor în acțiunile externe ale UE* și a *Orientărilor Consiliului UE pentru promovarea și protecția drepturilor copilului*.

Drepturile copilului cuprind standarde universale, aplicabile tuturor copiilor lumii, fără niciun fel de discriminare. În același timp, pe fondul recunoașterii și proclamării acestor standarde comune, Convenția ia în considerare diferențele de natură culturală, socială, economică și politică dintre state, subliniind dreptul acestora de a identifica mijloacele proprii de implementare a drepturilor comune tuturor copiilor. Convenția a construit un important pas înainte în elaborarea unor standarde în materia protecției și ocrotirii copilului.

Orice lege, reglementare, act juridic în domeniul protecției copilului se subordonează cu prioritate principiului *interesului superior al copilului*. Respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează pe baza următoarelor principii: respectarea interesului superior al copilului, nediscriminarea, responsabilitatea părinților de a împlini obligațiile părintești, respectarea demnității copilului, asigurarea îngrijirii, creșterii și educării copilului respectând originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protective [2].

„*Convenția cu privire la Drepturile Copilului este un tratat internațional adoptat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 pentru a proteja și a promova drepturile copiilor în întreaga lume. Convenția a fost asumată și de România prin adoptarea legii Legea nr. 18/1990 pentru ratificarea Convenției cu privire la drepturile copilului (publicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13 iunie 2001)*” [4].

Convenția privind Drepturile Copilului încorporează, mai mult decât oricare alt document, întreg spectrul drepturilor omului – civile, politice, economice, sociale și culturale cu scopul de a asigura dezvoltarea completa a potențialului copiilor într-o atmosferă de libertate, demnitate și justiție. Convenția definește într-un mod cuprinzător drepturile copilului.

Astăzi, Convenția este unul dintre cele mai ratificate acte internaționale, la care au aderat 196 state ale lumii. Orice stat care semnează și ratifică Convenția se obligă să aplice integral și

corespunzător standardele juridice în domeniul promovării și protecției drepturilor copilului. Convenția cuprinde 54 de articole [5]. :

Preambul-Argumentarea necesității adoptării

Partea I. Art. 1-41-Definirea drepturilor fundamentale ale copilului și obligațiilor statelor-părți

Partea II. Art. 42-45-Regulile de monitorizare și raportare

Partea III. Art. 46-54-Mecanismele de ratificare și aderare

Două Protocoale Opționale adiționale la Convenția pentru Drepturile Copilului au fost adoptate la 25 mai 2000. Primul Protocol interzice implicarea copiilor în conflicte militare, iar cel de-al doilea interzice vânzarea acestora, prostituția și pornografia infantilă. Ambele protocoale au fost ratificate de peste 150 de state.

Un *al treilea Protocol Opțional* a fost adoptat la New York, în decembrie 2011, privind procedura comunicărilor, care va permite copiilor sau reprezentanților acestora să depună plângeri individuale pentru încălcarea drepturilor copiilor. Documentul a intrat în vigoare la 14 aprilie 2014. România a semnat Protocolul în 13 iunie 2012, urmând ca Parlamentul României să-l ratifice.

Convenția este principala resursă pentru cei care lucrează pentru realizarea drepturilor copiilor. Ea creează o *obligație juridică* pentru statele care au ratificat tratatul. CDC are o *abordare holistă*, reunind într-un singur instrument internațional drepturile civile, politice, economice, culturale și sociale. Convenția oferă un cadru complet de standarde și principii interdependente care acoperă toate aspectele vieții copiilor.

Conform prevederilor Convenției, „*copilul trebuie tratat cu respect, iar statul este obligat să îi asigure cele mai bune condiții de dezvoltare, să respecte drepturile copilului și normele de protecție a copilului*” [6].

Drepturile copilului conținute în *Convenție* trebuie să fie aplicate tuturor copiilor, fără discriminare.

Cele 42 de drepturi ale copilului (care se regăsesc în *Convenție* sub formă de articole) sunt strâns legate unele de celelalte și au toate aceeași importanță. Toate statele părți la *Convenție* au fost de acord să vegheze ca aceste drepturi să fie asigurate copiilor.

Drepturile copiilor pot fi grupate în cinci mari categorii: Dreptul la supraviețuire. Dreptul la dezvoltare. Dreptul la protecție. Dreptul la participare. Dreptul la mobilizare.

Dreptul la supraviețuire cuprinde dreptul la *viață* și dreptul la cea mai bună stare de sănătate și cele mai înalte standarde de *asistență medicală*. Totuși, există și alte drepturi care, deși nu se identifică la fel de clar cu supraviețuirea, pot fi totuși subsumate dreptului la supraviețuire.

Drepturile legate de supraviețuire sunt abordate în articolele 6, 24, 7, 9, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 30, 32, 33, 34, 35, și 38, care se referă la următoarele domenii: asigurarea unor alimente hrănitoare, asigurarea dragostei și grijii din partea familiei și societății, asigurarea serviciilor de sănătate, asigurarea unor deprinderi de viață adecvate, asigurarea educației, asigurarea unui adăpost și a protecției alternative, rolul opiniei publice în garantarea supraviețuirii și/sau promovarea vieții.

Dreptul la dezvoltare cuprinde dreptul la *joacă și recreere*, la *participarea la activități culturale*, de fapt la toate formele de *educație* – formală și non-formală – precum și dreptul la un *nivel de trai* adecvat dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale și sociale a copilului.

Alte drepturi, care nu se identifică atât de clar cu dezvoltarea, însă se află în legătură cu aceasta, se găsesc în următoarele articole: 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31 care se referă la domenii precum: accesul la informații adecvate, educația, libertatea de gândire, conștiință și religie, dezvoltarea personalității – pe plan social și psihologic, identitatea – cetățenia și numele, sănătatea și dezvoltarea fizică, dreptul la exprimarea liberă a opiniilor, familia.

Dreptul la protecție cuprinde protecția împotriva *discriminării, abuzului și neglijării*, protecția copiilor *privați de mediul familial* și protecția copiilor *refugiați*.

Există și alte domenii în care protecția poate juca un rol, acestea fiind cuprinse în articolele: 2, 3, 6, 7, 8, 10, 11, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 care se referă la următoarele domenii: nediscriminarea, numele și cetățenia, copiii cu dizabilități, copiii autohtoni, reunificarea familiei, transferul ilegal și nereturnarea, intimitatea, protecția împotriva abuzului și neglijării, protecția copiilor privați de mediul familial, adopția, verificarea periodică a plasamentului, exploatarea copilului prin muncă, abuzul de droguri, exploatarea sexuală, vânzarea, traficul și răpirea, alte forme de exploatare, tortura și privarea de libertate, serviciile de recuperare, justiția juvenilă, copiii refugiați, conflictele armate.

Dreptul la participare cuprinde dreptul copiilor de a-și *exprima opiniile* în toate problemele care îi privesc și de a li se *lua în considerare* aceste opinii (ținându-se seama de vârstă și de gradul de maturitate). Aceste drepturi permit copiilor să joace *un rol activ* în cadrul comunității și al societății în general. Dreptul de participare poate apărea în mod mai puțin evident în articole care sunt însă la fel de importante. Este vorba de articolele 12, 13, 14, 15, 17, 24, 28, 29, 31, 42 care se referă la următoarele domenii: opiniile copilului, libertatea de exprimare, libertatea de asociere, accesul la informații corespunzătoare, accesul la informații despre CDC.

Dreptul la mobilizare se referă la modul în care se va realiza *punerea în aplicare, monitorizarea și raportarea* cu privire la CDC. Acestea angajează *la maximum resursele disponibile* care urmează să fie mobilizate în vederea realizării drepturilor tuturor copiilor. Ele descriu cadrul în care se vor elabora strategiile pentru mobilizarea tuturor nivelurilor *comunității globale* (internațional, național, regional, local) privind promovarea CDC și protecția drepturilor copiilor. Drepturile legate de mobilizare se găsesc în articolele: 1, 2, 4, 5, 18, 26, 27, 41-54.

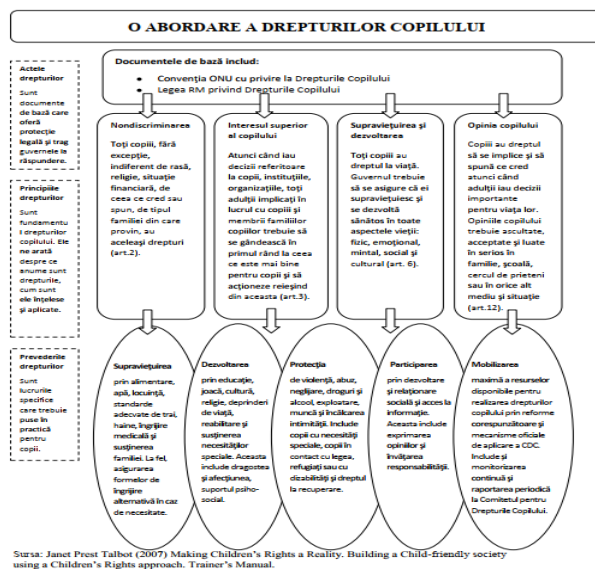

Figura 1. Convenția cu privire la drepturile copilului

Cunoașterea și respectarea drepturilor copilului este o necesitate pentru a ne conforma normelor și regulilor sociale. Este foarte important ca toată lumea, mai ales părinții să cunoască aceste drepturi, deoarece încălcarea acestora ar însemna nerespectarea legii. Relația copil-părinte

este afectată de respectarea acestor drepturi, deoarece în posesia acestor cunoștințe părinții vor educa copilul într-un mod diferit, respectând persoana lui.

Cunoașterea legilor copilului de către părinți sau a persoanelor care au în grija un copil ar preveni relele tratamente, asigurând astfel condiții de viață optime. Educația părinților cu privire la respectarea drepturilor copilului este un pas esențial în prevenirea abandonului, abuzului, violenței, a exploatării. Dacă drepturile copilului sunt respectate de către părinți, și copiii cresc în condiții optime, la rândul lor și ei vor deveni adulți responsabili față de educația copiilor lor.

Copiii ar trebui să știe care le sunt drepturile, dar ar trebui, de asemenea, să învețe și cum să le aprecieze și să le folosească. În acest scop, e nevoie ca școala să le permită să treacă printr-o serie întreagă de experiențe de învățare a drepturilor copilului, care se pot subsuma celor trei categorii cheie ale educației pentru cetățenie democratică-experimentarea drepturilor copilului, învățarea despre drepturile copilului, aplicarea drepturilor copilului.

Experimentarea, cunoașterea și punerea în aplicare a drepturilor copilului și ale omului de către elevi – adică participarea autentică la o comunitate democratică – în cadrul școlii este, fără îndoială, o sarcină dificilă pentru întreaga comunitate școlară. Nu doar profesorii și conducerea școlii, dar și copiii și părinții lor trebuie să se implice pentru de a realiza cu succes acest lucru. Principiul participării este o componentă vitală în acest proces. Astfel, multe forme de participare deja practicate în sălile de clasă și în comunitățile școlare devin parte a educației pentru drepturile copilului.

Referințe bibliografice:

1. *** (2015). Manual de drept european privind drepturile copiilor. Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Consiliul Europei.
2. *** (2012). Predarea drepturilor copilului în cadrul orei de educație civică-material suport. Chișinău
3. <https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/drepturile-copilului> (accesat la data de 3.11.2021)
4. https://ro.wikipedia.org/wiki/Conven%C8%9Bia_asupra_Drepturilor_Copilului (accesat la data de 3.11.2021)
5. http://www.childrights.md/files/publications/CDC_2005_final.pdf (accesat la data de 3.11.2021)
6. <https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/drepturile-copilului/conventia-onu-cu-privire-la-drepturile-copilului>. (accesat la data de 3.11.2021)